

НЕБИЛИЦІ

Тиждень 7, урок 35

Обладнання і матеріали:

- навчальний посібник "[Українська мова та читання](#)" ч. 2 (авторка Г. Остапенко), с. 22-23;
- роздруківки "[Як казка може починатися](#)", "[Знайди риму](#)", "[Пояснення незвичайних слів](#)", "[Нісенітниця](#)";
- презентація "[Незвичайні речі](#)";
- додатковий матеріал — [зошит з розвитку зв'язного мовлення](#) (с. 10–11).

Слова на дошці: небилиця, небувальщина, нісенітниця, побрехеньки, каламбур.

Словник

Небилиця — це розповідь про те, чого не буває, неправда, вигадка, нісенітниця. Невелике оповідання розважального змісту.

УВЕДЕННЯ В ТЕМУ

1. Бесіда "Що таке небилиця?"

На дошці написані слова: небилиця, небувальщина, нісенітниця, побрехеньки, каламбур.

Педагог пропонує дітям прочитати слова, вимовити їх правильно, визначити наголос, порахувати кількість складів у кожному слові.

Запитання до дітей

- Чи відомі вам значення цих слів?
- Як гадаєте, чому письменники вигадують небилиці?
- Чи любите ви читати небилиці?
- Чи ви самі вигадували колись небилиці?

Інформація для вчителя

Небилиці — це твори народної словесності, у яких відтворений своєрідний незвичайний, абсурдний світ зі свідомо викривленою, "перевернутою" реальністю. Існують прозові, віршовані й навіть пісенні небилиці. Є припущення, що такі твори могли бути пов'язані зі своєрідною мовою, за допомогою якої наші предки намагалися обдурити духів — володарів лісу, стихій тощо.

2. Каліграфічна хвилинка

Прочитайте віршовану небилицю.

Полетів півень на хлівець,
Зніс чотири копи яєць.

І накрився крильцем,
І назавтра з яйцем.

Запитання до дітей

- Запишіть чотири слова, які вам здаються найкумеднішими.
- Складіть з вписаних слів власну коротку небилицю (2-3 речення). Запишіть її у зошиті.

3. Словникова робота

Читання правила на с. 23 посібника. Запропонуйте дітям розповісти, що таке небилиця, скласти асоціативний куш “Небилиці”, написати три речення зі словом “небилиця”.

4. Гра на розвиток зв'язного мовлення та уяви “Кумедний початок казки” (робота в групі)

Учитель роздає групам аркуші, де написані різні початки казок (роздруківка [“Як казка може починатися”](#)). Діти читають їх і вигадують свій креативний початок.

РОБОТА З ТЕКСТАМИ

1. Підготовка до читання тексту — діти читають назву твору “Пан Перевертас” (див. завдання 1 на с. 22 посібника).

Запитання до дітей

- Чому слово “Перевертас” пишеться з великої літери?
- Як ви гадаєте, про що йтиметься у творі?

2. Добираємо рими (див. роздруківку [“Знайди риму”](#)).

3. Читаємо текст “Пан Перевертас” (завдання 1, с. 22 посібника) самостійно — мовчки або пошепки.

4. Обговорення тексту.

Запитання до дітей

- Чи приходять до вас пан Перевертас?
- Хотіли б з ним познайомитися?
- Чи зустрічалися вам люди, які роблять повсякденні справи не так, як усі?
- Який образ пана Перевертаса спав вам на думку? Розкажіть, яким ви його уявляєте. Яка характерна риса його зовнішності?

5. Фізкультхвилинка вправа “Навпаки”. Учитель називає рух, діти роблять протилежний.

- Повернутися ліворуч (діти повертаються праворуч).
- Руки вгору.
- Зробити задоволене обличчя.
- Підняти руки.
- Нахилитися назад.

- Присісти.

6. Підготовка до читання. Читання і пояснення нових слів за допомогою синонімів.

Педагог показує дітям презентацію "[Незвичайні речі](#)" чи [роздруковує її слайди](#).

Діти правильно читають слова, підбирають відповідне пояснення (див. роздруківку "[Пояснення незвичайних слів](#)").

7. Читаємо текст з народної творчості (*завдання 1, с. 22-23 посібника*) самостійно — мовчки або пошепки.

8. Обговорення тексту — виконання вправ 2-4 (*див. с. 23 посібника*).

9. Складання небилиці — виконання вправи 5 (*див. с. 23 посібника*).

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ

1. Вигадайте три варіанти небилиці про те, через що ви могли спізнитися до школи.

2. Вигадайте речення-небилицю зі словами — риба, зірка, морозиво, друзі.

Приклад. Риба мріяла стати зіркою моря, бо вигадала новий рецепт морозива, яким ласували всі друзі.

3. Прочитайте нісенітницю, уявіть її і разом з приятелями посмійтеся (див. роздруківку "[Нісенітниця](#)").

ВАРІАНТИ ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

1. Прочитати небилицю, яка сподобалася, вголос батькам.

2. Витягнути будь-яку [букву алфавіту](#), знайти відповідний вірш в "[Абетці небилиць](#)" Володимира Кленця, вивчити напам'ять.

3. Намалювати цікавий епізод, який можна назвати небилицею. Розказати його друзям.

4. Послухати [небилицю](#), переказати її.

*Урок підготувала й провела **Ольга Коваленко**, школа "Соняшник", м. Київ*